

פרשת תולדות

הרה"נ	מוצ"ש	ר"ת	יום
16:01	17:15	17:53	י"ג
16:14	17:16	17:49	ב"ב
16:09	17:15	17:52	מ"ע
16:04	17:14	17:47	חיפה

גליון 101

בת עיין

פנינים יקרים מתורתו של הרה"ק ר' אברהם דוב מאווריטש בן הרה"ק ר' דוד זיע"א בעמח"ס הקדוש "בת עיין" - נלב"ע י"ב כסלו תר"א



בגדל מעלת הלימוד בספה"ק בת עיין

משך כל הדורות לא מש הספר הקדוש 'בת עיין' מעל שולחן מלכים - מאן מלכי רבנן, צדיקי הדורות. וכמו שמביא הרה"ק מטהאש זי"ע בספרו 'עבודת עבודה' (עמ' מ"ט): "כ"ק אאמור" זי"ע היה לומד בקביעות בספרו הקדוש 'בת עיין' בכל יום שבת קודש בבוקר קודם התפילה. וגם כדאי ללמוד הרבה בספרו הקדוש, כי הספר מלא הארות והדרכות האיך לזכות ליראת ה' בלב אמת וכיצד לקנות מידות טובות ובפרט מדת הענוה ושפלות הרוח. ויש כח מיוחד להתעורר על ידי לימוד ספרו הקדוש, כי כידוע לא הניח המחבר בנים אחריו ל"ע, על כן מפני שלא הוריש כחו ודרכו על ידי בניו הורישו על ידי תורתו שבספרו הקדוש".

ולפי זה ניחא מה שאמר הכתוב (שם פסוק כ"ד) והרביתי את זרעך בעבור אברהם עבדי, ולכאורה קשה, וכי ח"ו לא היה ליצחק שום זכות בעצמו עד שנתלה דווקא באברהם, הלוא יצחק היה עולה תמימה. ולפי דרכנו אתי שפיר, שכן אמר לו הקב"ה ליצחק, והרביתי את זרעך בעבור שאתה תולה באברהם את בחינת עבדי, רצה לומר כל עבודתך שאתה עובד אותי אתה תולה ואומר שאינה כוחך ועוצם ירך, כי אם אני מזכה אותך בעבודה זו בעבור אברהם אביך, ואינך מחזיק טובה לעצמך כלל.

וזהו שאמרו חז"ל (ירושלמי ברכות פ"ט ה"ה) 'אִכְיָן וְרִקְיָן מִיעוּטֵינָן הָן', רצה לומר 'אך' הוא מיעוט, רמו על בחינת ענוה הראשונה שהיא בחינת ק' כנ"ל, ואות א' של 'אך' מרמזת שהאות ק' הוא בחינת א' כנ"ל משני הבחינות הנ"ל. ועתה יתבאר הפסוקים, ואלה תולדות יצחק בן אברהם, רצה לומר ואלה גימטריא שני פעמים א"ך [ואלה גימטריא מ"ב שזה פעמיים א"ך], מרמו על שני הבחינות ענוה הנ"ל, שזוהו היו תולדות יצחק בן אברהם, כמאמר חז"ל (ראה ב"ר ל' ו') תולדותיהם של צדיקים מעשים טובים [דהיינו שה'ואלה' - ב' בחינות הענוה, הם היו תולדותיו של יצחק, כלומר המעשים טובים שלו], ומפרש הכתוב שעיקר הבחינה טובה שהיה ליצחק, היה מידה זו אברהם הוליד את יצחק, רצה לומר שהכל תלה בזכות אברהם, ושכל עבודתו לה', רק אברהם הוליד והמשיך לו קדושה מן השמים כנ"ל.

- ביאור נפלא בדברי יעקב אבינו לאביו יצחק -

ויאמר יצחק אל בנו מה זה מיהרת למצוא בני, ויאמר כי הקרה ה' אלהיך לפני וגו' (כ"ז, כ'). וקשה, האיך הזכיר יעקב שם שמים ואמר, הקרה ה', ובאמת היו לו גדיים מוכנים, לא במקרה.

ויש לתרץ שאמר יצחק לעשוי צא השדה וגו' (פסוק ג'), פירוש לשדה של תפילה, כמאמר הכתוב (לעיל כ"ד, ט"ג) 'לשות בשדה', כדי להמשיך בחינת קדושה במאכל, וזהו ועשה לי מטעמים כאשר אהבתי (פסוק ד'), פירוש, טעם של בחינת קדושה שזוהו היה נחמד לו ונאהב מכל דבר. ולזה ג"כ פוונה רבקה באמרה ואעשה אותם מטעמים לאביך כאשר אהב וגו' (פסוק ט'), פונה ג"כ לבחינת טעם קדושה שיצחק אהב אותו, כי היא היתה יכולה להמשיך בחינת קדושה.

וזה ששאל יצחק מה זה מיהרת למצוא, רצה לומר שעדיין לא היה שהות להתפלל ולעשות, וא"כ איך יוכל להיות בחינת טעם קדושה הנ"ל. וע"ז השיב כי הקרה ה' אלהיך לפני, פירוש על דרך הכתוב (ישעיה ס"ה, כ"ד) 'טרם יקראו ואני אענה', רצה לומר שלא הייתי צריך להתפלל, כי נעניתי קודם שהתפללתי.

וזה כוונת יצחק שאמר לצוד ציד (פסוק ה') דווקא, אע"פ שלא היה צריך רק לגדיים [וגדיים הרי אינם ניצודים בשדה], אלא שפיון בתיבת לצוד ציד, היינו להמשיך ולצוד בחינת קדושה הנ"ל. וזהו שאמר (פסוק כ"ז) ראה ריח בני כריח שדה, שהיה ריחו כריח שדה של תפילה הנ"ל, אע"פ שלא התפלל עדיין, אע"פ המשיך בחינת קדושה בשלימות בלא תפילה, כמו המשכת הקדושה שהמשכתי ע"י שדה של תפילה. יהי רצון שזוכה לבחינת המשכת קדושה. אמן, כן יהי רצון.

- יעקב נקרא ה'קטן' כי היה תמיד בענוה, וירש זאת מאבותיו - ואלה תולדות יצחק בן אברהם הוליד את יצחק וגו' (כ"ה, ט). כל מפרשי התורה פרשו את הכתוב הזה בטוב טעם ודעת, וגם אני אענה חלקי לפי עניות דעתי על דרך המוסר. הנה עשוי נקרא 'גדול' ויעקב נקרא 'קטן', כמאמר הכתוב (להלן כ"ז, ט"ז) 'ותקח רבקה וגו' עשוי בנה הגדול וגו' את יעקב בנה הקטן'. והטעם, כי עשוי היה מקור הגדלות והגאוה והקליפות, באמרו 'יש לי רב' וגו' (להלן ל"ג, ט). מגודל הגאוה והגדלות שהיה בו בעצמו.

אבל יעקב מבחינת הקדושה, היה לו תמיד הכנעה וענוה לפני ה' יתברך, על כן נקרא 'קטן' מפני גודל הכנעה וענוה שהיה בו. ולכן אמרו (סוטה ה') שאסור לתלמיד חכם שיתיהר ושיהיה בו גאוה וגסות כי אם שמיני שבשמינית, ואפילו זה החלק אינו מבחינת יעקב, כי אם מעשיו זהו החלק שמיני שבשמינית בכדי להפכו לקדושה. זה שאמר הכתוב (מלאכי א', ב') 'הלוא אח עשוי ליעקב', פירוש, מילת א"ח מרמו על א' ח', רצה לומר אחד משמיני שבשמינית שבגאוה נתן עשוי ליעקב, וקיבלו יעקב בכדי להפכו לקדושה, ואע"כ 'ואוהב את יעקב' וגו' (שם), רצה לומר, עכ"פ אני אוהב רק את יעקב, כי עיקרו הוא בחינת הקדושה והכנעה וענוה.

ושמו מרמו לזה, 'יעקב' ו-'יעקב, רצה לומר 'יו"ד' היא הקטנה שבאותיות, 'עקב' מרמו לבחינת 'ונפשי כעפר לכל תהיה', הנדוש בעקב. ומרמו לשני הבחינות שיש במידת ענוה, כי יש מי שהוא עניו אבל הוא בעצמו מרגיש במידה טובה ההוא, ואם כי זה טובה היא, אבל יש מדרגה גדולה הימנה, והיא שגם הוא בעצמו אינו מרגיש במידת ענוה שבו, כי סבור הוא בדעתו שלפי פחיתות ערכו וקטנותו עדיין הוא נקרא מתנאה נגד גודל רוממותו יתברך. ובמילת 'י-עקב' מרמו שני המדרגות מבחינת ענוה הנ"ל [אולי הכוונה, שהי"ד רומזת על עצם הענוה, ובחינת 'עקב' הוא 'שאינו מרגיש', שאף במה שהוא עניו לא ירגיש].

ובחינות אלו ירש יעקב מיצחק אביו שפשט צווארו להישחט לעולה לה', ועל כל זה לא החזיק טובה לעצמו לומר שעמד בנסיון מרוב קדושתו והפנעתו וענוותנותו נגד גדולתו ורוממותו יתברך וחסדיו, כי אם תלה הכל, שזה שעמד בנסיון הוא משום שה' היה בעזרו במתנת חנם, ובעבור אברהם אביו שזיכה לבנו שיעמוד בנסיון כזה, אבל לא תלה יצחק בכח עצמו. וע"ז נקרא יצחק 'עולה תמימה', על שם 'תמים תהיה עם ה' אלהיך' (דברים י"ח, א'), ונכתב בתורה ת' רבתי [עיין בבעל הטורים (שם)], לרמו על בחינת הכנעה כפולה הנ"ל, כי ידוע שבחינת הכנעה נקרא כ"ף כפופה, והוא בחינה א', אבל בחינה השניה נקרא ת', שהיא כ' פעמים כ' [20*20=400], הכנעה כפולה ומכופלת, שאפילו על בחינת ענוה שבו אינו מחזיק טובה לעצמו מגודל הפנעתו וביטולו, וזהו בחינת ת' רבתא שוכנת בתורה במילת 'תמים תהיה' וגו'. וע"ז נקרא יצחק 'עולה תמימה' כמאמר הכתוב (ויקרא כ"ב, כ"א) 'תמים יהיה לרצון לה'.

וזהו שפירש רש"י על פסוק 'אל תרד מצרימה' וגו' (להלן כ"ז, ב') ופירש רש"י כי חוצה לארץ אינו כדאי לבחינה זו שהוא עולה תמימה. פירוש, כי בחינת הכנעה כזו אינה כדאי להיות בחוצה לארץ, רק בארץ ישראל מקום קדושה.

הוצאת הגליון והפצתו מוקדש

לעילוי נשמת סבי מורי הר"ר שרגא פייבל פאלק בן ר' שלמה צבי זצ"ל ת.נ.צ.ב.ה

לרפואה שלימה ובריאות איתנה וישועות מעל הטבע לר' שלמה שמואל בן נחמה ולזהבה בת מלכה | ולדליה חיה עזיזה בת שמחה ולשולמית בת פרחא | ולחנה בלומה בת צילה בתושח"י

לתורם הנדיב ה"ו יהי רצון שבזכות הצדיק זי"ע יזכו הוריו שיחיו, לרפוש ובריאות איתנה וישועות מעל הטבע. וכן רפוש ובריאות איתנה לו ולכל משפחתו. נחת יהודי מכל משפחתו, וזיווגים הגונים לכל יוצאי חלציו, וסייעתא דשמיא והצלחה בכל אשר יפנה.

מתוך הספה"ק 'באר מים חיים' בעריכת הרב אריה ולדמן שליט"א - נו"נ להרה"ק המחבר זי"ע

בשני מקומות בפירושו על התורה אומר רש"י: 'איני יודע מה מלמדנו'. אחד המקומות מופיע בסוף פרשתנו בפרק כ"ח פסוק ה': 'וישלח יצחק את יעקב וילך פדנה ארם אל לבן בן בתואל הארמי אחי רבקה, אם יעקב ועשיו' התורה מזכירה לנו שרבקה היא האמא של יעקב ועשיו, וכי איננו יודעים זאת? ואמנם רש"י איננו מתעלם מהקושיא וכותב: 'איני יודע מה מלמדנו'.

רש"י כותב במקום נוסף את אותו ביטוי: על הפסוק (לעיל ל"ה, י"ג) 'ויעל מעליו אליהם במקום אשר דבר איתו', הקב"ה נגלה ליעקב כשהוא חוזר מפדן ארם ומגיע לארץ ישראל, אלוקים מברך אותו ונותן לו שם נוסף - ישראל, ובנוסף אלוקים מבטיח לו ולורעו את הארץ. אז הקב"ה מסיים את ההתגלות ונפרד מיעקב במקום בו נגלה אליו. התוספת של: 'במקום אשר דבר איתו' היא לכאורה מיותרת ואינה מוסיפה פרטים חדשים. ועל כך כותב רש"י שם: 'איני יודע מה מלמדנו'.

אנו נתייחס לדברי רש"י הנ"ל בפרשתינו, ונביא בהמשך את דברי רבינו בעל הבאר מים חיים בנושא.

תחילה נציין את קושיית השפתי חכמים' על אתר, ששואל: יש מקשים, מה בא להודיענו שאינו יודע? אם לא יודע, שתוק! והוא מנסה לתרץ: ויש לומר, דרש"י ידע שיש ליישב בכמה אנפי כפירושי המפרשים, אבל לא ידע איזה הוא אמיתי ליישב הפשיטת של המקרא.

תירוץ זה אינו מספק, משום שכשרש"י מתלבט הוא מביא מס' פירושים, ובוודאי לא משאיר אותנו ללא שום פירוש מתקבל על הדעת.

ברור שרש"י ראה כאן קושי, ואילו היה שותק היינו חושבים שאין כאן קושי או שהתירוץ הוא פשוט ואין צורך לכתוב אותו. ולכן רש"י הודיע לכל המעינים בפירושו שהוא מודע לקושי בייחוד המילים: 'אם יעקב ועשיו', ואין לו הסבר מתקבל על הדעת לתפקידן של מילים אלו.

נביא כעת מספר הסברים לקושייתו של רש"י שיתכן ויניחו מעט את דעתנו בענין:

א] פירוש החזקוני (רבינו חזקיה בר מנחם): החזקוני מביא למעשה 2 פירושים, וז"ל: הוצרך לכתוב 'אם יעקב ועשיו', שלא תתמה איך יצא רשע כעשוי משני צדיקים כמו יצחק ורבקה? לכך נאמר "אל לבן בן בתואל הארמי אחי רבקה, אם יעקב ועשיו", להגיד לך כדאמרין בעלמא (ב"ב ק"י.) רוב בנים דומים לאחי אמו, ולכן עשוי דומה ללבן אחי אמו.

ופירוש נוסף של החזקוני: דבר אחר, 'אם יעקב ועשיו', שלטובת שניהם נתכוונה, כדכתיב (לעיל כ"ו, מ"ה) "למה אשפל גם שניכם יום אחד".

סיכום דברי החזקוני- המילים 'אם יעקב ועשיו' מלמדות אותנו את ההסבר האפשרי לרשעותו של עשיו: קרבת המשפחה לדוד המפורסם - לבן הארמי. ולגבי יעקב זוהי סייעתא דשמיא מיוחדת שיצא צדיק ולא דבק בו כלום מרשעותו של לבן אחי אמו.

בנוסף אומר החזקוני פירוש נוסף, שליחתו של יעקב לחזן מועילה גם לו וגם לאחי עשיו, שהרי רבקה היא אמם של יעקב ושל עשיו, ושניהם יקרים לליבה.

ב] פירוש האלשיך הקדוש (רבינו משה אלשיך זצ"ל): האלשיך תמה כיצד שולח יצחק אבינו את יעקב בנו להשתדל עם לבן בן בתואל הארמי שהיה רשע בן רשע? ומתריך, שכשם שרבקה אחות לבן ידעה להבחין היטב בין טוב לרע, ולכן בחרה ביעקב להמשיך את דרך אברהם ויצחק והתרחקה מעשיו, כך גם בנות לבן- רחל ולאה, ידעו בוודאי להבחין בין טוב לרע ולא ילכו בדרך אביהן הרשע, אלא יהיו דומות לדודתן הצדקת- רבקה אמנו. ובכך התורה מסבירה שרבקה היא 'אם יעקב ועשיו', וידעה להבחין בין שניהם. פירוש זה מסביר גם את פיסוק הטעמים: 'אם יעקב, ועשיו', דהיינו שרבקה היא בעיקר אמו של יעקב ובו בחרה כממשיך דרך אבותיו.

ובעת נזכיר את פירושו רבינו בעל הבאר מים חיים זי"ע, וז"ל: רש"י ז"ל כתב איני יודע מה מלמדנו. ואפשר לומר קצת, לפי שכאורה יקשה, למה לא אמר לו אביו לקחת אשה שתשמעאל שהיה קרוב אליו, ולא יצטרך להרחיק מאתו ולעבוד את לבן הארמי? ואכן, כי אמרו חז"ל (ב"ר מ"ה) "יקרבו ימי אבל אחי ואהרעה את יעקב אחי", רבנן אמרי: אם הורגו אני, שם ועבר יושבין עלי בדין ואומרים לי, למה הרגת את אחיך? אלא הריני הולך ומתחתן לישמעאל והוא בא ועורר עמו על הבכורה להורגו, ואני עומד עליו כגואל הדם והורגו, ויורש אני שתי משפחות...

כלומר, בהליכת עשיו אל ישמעאל, ירערו שניהם על הבכורה (ישמעאל הפסיד את בכורתו ליצחק, ויעקב 'גנב' מעשיו את הבכורה...) ואז אם יתחברו שניהם, יהרגו את יעקב בביתו. על כן ציווהו יצחק שילך אל לבן, ואף כי גם בלבן אפשר שילך עשיו אצלו ויקח בתו (כמאמר חז"ל ב"ב ק"ג.) ויתחבר עם לבן להרוג ליעקב, ואכן לבן עצמו אין לו חלק בירושה כישמעאל, וגם כי אחי רבקה הוא, וע"פ רוב, טבע האח ואחותו שוין, ורבקה ידוע שהיתה אוהבת את יעקב ולא את עשיו, וממילא לבן לא יסייע בזה לעשיו, וזה ההיפך מישמעאל שהוא אחי יצחק שאף אם לא היה נוגע בדבר כלל, היה לבכו נמשך אחרי עשיו יותר, מבחינת יצחק אבינו שהיה אוהב את עשיו, ורבינו מסכם את פירושו: ולזה אמר 'אל לבן וגו' אחי רבקה, אם יעקב ועשיו', כלומר, על כן שלחו אל לבן ולא אל ישמעאל, לפי שהוא היה אחי רבקה, אם יעקב, ועשיו, כלומר, בשאלה בשני דברים: א. לכן בפדן ארם ואין לו חלק בירושת ארץ ישראל ולכן לא תהיה לו מריבה בענין עם יעקב. ב. לבן הוא אחי רבקה, ולכן דומה לה, היא אוהבת את יעקב בנה הקטן, ולכן אחיה בוודאי יעדיף גם הוא את יעקב על פני עשיו, ולא ישתף פעולה עם עשיו בכדי לפגוע ביעקב. וזה נרמז במילים 'אם יעקב, ועשיו' יעקב לפני עשיו. ע"כ רבינו הקדוש זי"ע.

מאוצרו של מורנו הגה"צ ר' אלימלך בידרמן שליט"א

חפר ומצא בארות מים - יתייגע בעבודתו ית"ש וה' יגמור בעדו

בפרשתנו (כ"ו, י"ח), 'וישב יצחק ויחפור את בארות המים אשר חפרו בימי אברהם אביו ויסתמום פלישתים אחרי מות אברהם', וביאר הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (תלמידי ד"ה וכל) שהנה אמרו חז"ל (ברכות ט"ו): 'אין קורין אבות אלא לשלשה', וטעמא דמילתא, כי האבות הקדושים כל אחד מהם היה 'אב' שאמר עצמו, 'שבירר דרך הישר מעצמו' מבלי לסמוך על זכות אבותיו, וזהו כפארי הכתוב 'וישב יצחק ויחפור את בארות המים', שמעצמו נתייגע 'לחפור' ולמצוא 'באר המים', מקור החיות האמיתית. ומעשה אבות סימן לבנים, ללמדנו על חובת היגיעה בעבודת ה', כי זה כל האדם, ולתכלית זו נשלח להאי עלמא, להתייגע בכבישת היצר ושכירת התאוות, וזו עיקר רצונו של המקום ב"ה שהאדם יהיה 'איש מלחמה' ויתייגע בעבודת ה', ועיקר הנחת רוח אינה מה'תוצאה' אלא מהמלחמה.

אדמור"ר ליובאוויטש זי"ע היו מספרים, כי קודם נישואי הרה"צ רבי נחום בן בנו של הרה"ק בעל התניא זי"ע, תפרו לו מלבושי כבוד 'כמנהג בעלי בתים חשובים'... וביניהם היה בגד עליון שהיה לו קרוגן (צווארון) העשוי מפרווה מיוחדת, וכאשר הבחין הבעל התניא בבגד זה לא מצא חן בעיניו כי היה הדבר נחשב כ'מאדע' חדשה, שאל את נכדו אולי יאות להסיר את הקרוגן' מהבגד, והשיב הנכד 'לא' בא' רבת... תור הרה"ק והפציר בו, כשהוא מבטיח לו שאם ישמע לקולו אזי ילמד עמו, ועדיין לא נאות הנכד להסיר 'בגדי החמודות', הגדיל הרה"ק ואמר, אם תעשה זאת אבטיח לך להיות עמי במחיצתי, אז שמע הנכד לקולו, וקרע מעל בגדו את הקרוגן.

ולכאורה צריך להתבונן טובא במעשה זה, היאך הבטיח הבעל התניא לאברך צעיר לימים להיות עמו במחיצתו בגנוי מרומים, והרי האדם הוא 'בעל בחירה' ועדיין יכול להרשיע הרבה, ו'הן בקדושו לא יאמין' (איוב ט"ו, ט"ו), ועל אחת כמה וכמה בקרוץ מחורו... אלא ביארו בזה, כי כאשר ראה בעל התניא כיצד נכדו ממאן לעשות רצונו להסיר את הקרוגן' הגם שביקש ממנו ועוד הוסיף להבטיח לו שילמוד עמו, הבין כי הדבר נוגע לו בנפשו, ואין לזה הסבר כי אם ש'הקליפה' וחלק הרע השתלטו עליו והם נאחזים בתוקף בבגד זה, ונמצא כי אין כאן מלחמה פרטית על לבישת הבגד אם לאו, אלא יש כאן מלחמה על כל מהותו ועצמותו, האם חלק הרע ישלוט עליו ח"ו או שישבור אותו, ואם אכן יצא את נקודת הרע שבקרבו בוודאי ראוי הוא להיות 'עמו במחיצתו' של בעל התניא...

ישמעו חכם ויוסיף לקח, שככל שתכבד המלחמה סימן מובהק הוא על גודל כח הרע שנאחז בו, ואם יכבוש את יצרו הרע הוא עולה מעלה מעלה, בהאי עלמא ובעלמא דאתי...

וכך כתב המסילת ישראל' (פ"ט, בביאור חלקי החסידות), וז"ל, בעלי הדעה האמיתית וכו' כל מה שיתבאר עינינו נגדם עד שיצטרכו הם יותר כח להעבירם, הנה יאמץ ליבם וישמחו להראות תוקף אמונתם, כשר צבא הרשום בגבורה אשר יבחר לו תמיד במלחמה החזקה יותר, להראות תקפו בנצחונה. עכ"ל.

ולעולם לא יתייאש האדם מחמת הקשיים המתגברים עליו, ואף אינו רואה סימן ברכה בעבודתו. כי חובתו בעולמו להילחם ולהתייגע, ואם יעשה את שלו אזי הקב"ה יעוררו ויתן את אויביו בידו. כדמצינו בפרשת דכתיב (כ"ה, כ"ו) 'ואחרי כן יצא אחיו וידו אוזחת בעקב עשיו, וכל הרואה יתמה, מדוע אחז בעקב עשיו, וכי עלתה לו דעתו שיוכל להשיבו בעל אמו לאחור, שכבר יצא לאוויר העולם, ומה תועיל אחיזתו בעקביו.

וביאר הרה"ק הרמ"מ מלעלוב זי"ע עפ"י דברי הרה"ק מקאצק זי"ע שכל מה שהאדם מתייאש הן ברוח הן בגשם, אינו אלא מכיון שהוא חושב שהוא עושה והוא פועל... על כן כשיראה שלא יעלה הדבר בידו, הוא מתייאש ועוזב הכל. אבל המאמין יודע כי כל מעשי האדם אינם אלא השתדלות עד כמה שידו מגעת, אבל מה שיעשה יעשה בידי הקב"ה 'אדון כל המעשים', ובאמונה זו לא יתייאש לעולם שהרי אין הדבר תלוי בו יעשה כפי יכולתו ולא תלוי בו. כיו"ב, כשראה יעקב כי הוא מפסיד את הבכורה, עשה ככל אשר ראה לאל ידו ואחז בעקבו... ואכן בזכות זה נתגלגל שסוף דבר באה אליו הבכורה, כאשר עברה על עשיו רוח שטות למכור את הבכורה בעד נזיד ערשנים, כי הקב"ה 'הרואה ללבב' ראה תבערת לבו וסייע בעדו להשלים רצונו. ולמדנו בא, שאף אם נראה לאדם כי כל השערים ננעלו בפניו, אם ישתוקק בכל לבו ובכל נפשו, ולא ינוח ולא ישקוט ויעשה ככל אשר בידו, לבסוף יעוררו הקב"ה שלא כדרך הטבע וישגי את שאהבה נפשו.

וכך אמר הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע (ח"ח על התורה בפרשתו), וז"ל, ענין הבארות אשר חפר יצחק מלמדנו שלעולם לא ירפה האדם את ידיו מלהמשיך את העסק אשר התחיל, אל יאוש ואל כשלון, אם יצחק אבינו חפר ולא מצא מים חפר באר אחרת, עדי שמצא מים, ואם רבו ומצא חפר באר אחרת, וכ"כ המשיך במלאכת החפירה עד שסוף דבר חפר ומצא באר שלא רבו עמו, וקרא שמה 'רחובות'. כן הדבר בכל העניינים החומריים והרוחניים, הן במסחר והן בלימוד התורה ואם מי שהוא אינו מצליח בתחילה בלימודו, אל יעזוב את התורה כי 'סוף הכבוד לבוא', ואם נכשל תחילה אבל יעמוד על אמתתה לבסוף. עכ"ל.

(באר הפרשה - תולדות)